



„Act intrerupt“ de Tadeusz Rózewicz, în interpretarea Teatrului „Juliusz Osterwa“

Oaspeți din R. P. Polonă

TEATRUL „JULIUSZ OSTERWA“

Teatrul „Juliusz Osterwa“ din Lublin (oraș cu serioasă tradiție în domeniul artei scenice) se găsește, din 1967, sub direcția artistică a lui Kazimierz Braun. Cu o trupă tânără și entuziastă, cu un repertoriu bine dozat (care merge de la marii clasici — Shakespeare, Molière — până la cele mai noi creații ale contemporanilor — Miller, Osborne, Frisch, Albee — ponderea cea mai mare avînd-o dramaturgia originală), manifestînd o grijă deosebită pentru atragerea unui public cît mai larg (anual, 190 de reprezentații sînt susținute în localitățile voievodatului), teatrul din Lublin oferă imaginea reconfortantă a unei instituții solide, de reale perspective. Regizorul Kazimierz Braun (așa cum ne-a mărturisit în conferința de presă de la Iași) e adeptul unei arte colective, în sensul unei colaborări strînse și fecunde între toți realizatorii unui spectacol: autor-regizor-scenograf-actor. Cele două piese prezentate în turneul ieșean (ca răspuns la vizita Teatrului Național „Vasile Alecsandri“ la Lublin) sînt semnificative, atît pentru opțiunile repertoriale cît și pentru orientarea artistică pe care o imprimă actuala conducere a teatrului.

Cine ești tu sau *Mic oratorium actual* de Ernest Bryll e mai mult un scenariu care încearcă rapide încursiuni în viața tineretului polonez de astăzi, pentru a surprinde sensul și rațiunea de a fi ale unei generații. Ernest Bryll (n. 1935) a debutat ca poet și

se declară fascinat de cinematograful: *Cine ești tu* excelează tocmai prin valențele poetice și prin sugestiile cinematografice ale textului. Bryll este totodată foarte legat de tradiție, fapt vizibil și în modul patetic în care pune problema destinului țării sale; piesa sa are profunde implicații politice, iar spectacolul a reușit să le transmită, dînd senzația sincerității și angajării totale. Deși handicapați de imposibilitatea înțelegerii replicilor, am putut aprecia bogăția de sensuri a piesei, deschiderile ei simbolice, modul grav, franc și lucid în care au fost puse în discuție chestiuni vitale pentru lumea de astăzi. Este, fără îndoială, meritul regizorului Kazimierz Braun de a fi asigurat transmiterea înțeleșurilor piesei, comunicarea cu un public ce a fost imediat sedus de farmecul viziunilor plastice, de ritmul de-a dreptul electrizant al unor tablouri. A fost un spectacol modern, și fră nimic crispat, ostentativ sau gratuit. Greu de remarcat individualități actoricești, deoarece pe scenă a evoluat o echipă omogenă, cu o euceritoare și tinerească poftă de joc; figură aparte a făcut interpretul Impresarului, W. Wisniewski, actor matur, subtil, insimuant și neliniștit sub masca unei bononii pitorești.

A doua piesă ne-a prilejuit întîlnirea cu una dintre cele mai interesante personalități ale literaturii poloneze contemporane. Tadeusz Rózewicz e un dramaturg ce ține seama de toate căutările novatoare din tea-

teul contemporan, apreciindu-le însă cu luciditate și simț al măsurii, urmărind — cum e și firesc — să pună în valoare întotdeauna poziția și ideile sale originale. Rózewicz cultivă un stil pe care l-a numit „realist-poetic“, constând dintr-o îngemănare a lirismului și a concepțiilor metaforice și simbolice cu prezența nemijlocită a vieții, a realității imediate. Nu se putea găsi o ilustrare mai elocventă a ideilor lui Rózewicz decât *Actul întrerupt*, prezentat la Iași, piesă importantă și pentru faptul că realizează o dezbateră asupra capacității teatrului de a crea un univers autonom și convingător, asupra relațiilor autor-realizatori, actori-public, asupra raportului dintre realitate și ficțiune. Construcția acestei „comedii nescenice“ se servește de procedeul „teatrului în teatru“, făcându-ne să asistăm la etapele succesive ale realizării actului teatral; acțiunea pare la început doar un simplu pretext, pe primul plan situându-se eforturile creatorilor de a găsi soluțiile scenice cele mai adecvate. Ocazie cu care sînt trecute în revistă, cu spirit critic și cu ironie acidă, câteva dintre modalitățile regizorale cele mai în vogă astăzi. Joaca de-a teatrul are însă un final neașteptat, tragic; furați de amăgirile ficțiunii, oamenii uită de preocupările lor cotidiene, și realitatea își face simțită prezența în chip violent; finalul este, așadar, un avertisment dat aceluia care uită de răspunderile lor majore.

Pasionant în aspectele sale de confruntare etică, spectacolul a putut fi însă apreciat de spectatori ieșeni mai ales în ceea ce privește mizanscena, întărind foarte buna impresie lăsată de reprezentația anterioară. Regizorul Kazimierz Braun a servit impecabil

intențiile lui Rózewicz. Din joaca cu nervii publicului, în scenele de tăcere prelungită, sau în acelea în care ochiul spectatorului era fascinat dar și șocat de plasticitatea și fantazia imaginilor scenice, regizorul a ieșit, aproape întotdeauna, învingător. Publicul a devenit imediat complicele actorilor, a intuit strădaniile lor de a realiza contactul cu sala și de a da impresia de firesc și de improvizație, a vibrat nu numai la scenele dominate de plastica mișcării ei și la acelea în care textul prima (cum a fost lungul monolog al actriței Zita Polomska), încît obstacolul limbii a fost, practic, escamotat. O contribuție esențială a adus scenografia Jadwigai Pozakowska, ostentativ săracă la început, ironic fastuoasă în scenele ce parodiau anumite modalități de avangardă. Mai tânăr și mai puțin experimentat decât Wiszniewski, deținătorul unui rol similar în piesa lui Bryll, Tadeusz Borowski a fost totuși o prezență simpatcă, obținînd ușor — dar uneori cu efecte cam facile — adeziunea sălii; o compoziție de excepție a avut Barbara Koziarska în rolul Femeii robuste, restul interpreților dovedind o excelentă pregătire, calități fizice cultivate atent (cum e și normal în țara lui Grotowski), disponibilități și resurse variate și exploatate la maximum de un regizor care știe să dirijeze discret dar ferm și să stimuleze pe actori.

Trupa din Lublin a arătat că nu suferă de nici un complex provincial, confirmînd ceea ce știam despre efervescența și amploarea vieții teatrale poloneze.

Al. Călinescu

„Cine ești tu?“ de Ernest Bryll, în regia lui Kazimierz Braun

